

กระแสพลวัตเศรษฐกิจเชียงใหม่

ประเสริฐ ไชยทิพย์*

สืบเนื่องมาจากการเปิดตลาดเสรีของประเทศ ไทย ในช่วงระยะเวลาต่อเนื่องศตวรรษที่ 21 ถ้ามีการดำเนินการตามแนวนโยบายของรัฐบาลแล้ว จะทำให้มีการไหลเข้าออกของประชากร สินค้า และ บริการ ซึ่งจะก่อให้เกิดภาคเหนือโดยเฉพาะจังหวัด เชียงใหม่ในช่วงวาระการเฉลิมฉลอง 700 ปี ได้รับ อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงอันจะก่อให้เกิดผลงาน และผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจหลายประการ จึงควรมี การศึกษาและจัดทำบันทึกไว้เป็นเอกสารเพื่อเป็น ประโยชน์ในการค้นคว้าแสวงหาความรู้ของชนรุ่น หลังและเพื่อร่วมการเฉลิมฉลอง 700 ปี กับชาว เชียงใหม่ทุกท่าน ที่จริงแล้ววิชาการซึ่งเกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจเชียงใหม่มีประเด็นน่าสนใจมากมายควร กล่าวถึง แต่เนื่องจากข้อจำกัดในการทำงาน และ เจตนาารมณ์ของบทความนี้ จึงมุ่งทำการวิเคราะห์ กระแสพลวัตทางเศรษฐกิจ

1. ปัญหาของสัญญาแห่งความก้าวหน้า

การเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองเชียงใหม่ ทำให้เกิดกระแสความไม่พึงพอใจขึ้นในหลายด้าน เป็น ปัญหาสำคัญเกี่ยวข้องกับนโยบาย ในการพัฒนาการ

หลายด้านของภาครัฐบาลโดยเฉพาะทิศทางการ พัฒนาการในแง่เศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องมานั้น เป็น การเน้นเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ด้วยยุทธวิธีความ ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานการ พัฒนาภาคอุตสาหกรรมใหม่ ก่อให้เกิดการเติบโต เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของเมืองใหญ่เช่นนคร เชียงใหม่ นโยบายโดยรวมดังกล่าวก่อให้เกิดสภาวะ ความไม่สมดุลของโอกาสทางเศรษฐกิจ หากมีการ พิจารณาตามสภาพภูมิประเทศภายในจังหวัด เชียงใหม่ อีกทั้งเกิดเป็นขบวนการเร่งให้เกิดการ ทะลักของชาวชนบทบางส่วนเข้าสู่เมืองเชียงใหม่ด้วย

จากประสบการณ์ผลงานการดำเนินงานตาม นโยบายของรัฐ ภายใต้แผนพัฒนาตั้งแต่ฉบับแรก จนถึงในปัจจุบัน รัฐบาลเองร่วมมือกับภาคเอกชนทำ การควบคุมอำนาจเศรษฐกิจการเมืองสร้างกระแส คำมั่นสัญญาแห่งความก้าวหน้าในจังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดสภาวะความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจดังกล่าว สืบเนื่องมาจากการปรับนโยบายเศรษฐกิจมาสู่ เศรษฐกิจรูปแบบตลาดอย่างเสรี สอดคล้องกับการ จัดระเบียบใหม่ของกระแสเศรษฐกิจโลก

* 2518 - 2532 อดีต ผู้อำนวยการระดับ 10 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานใหญ่ กรุงเทพฯ
ปัจจุบัน อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่

ตัวอย่างเช่นการอ้างถึงนโยบายการเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ทำให้ประเทศไทยเป็นเสมือนหนึ่งเส้นทางเศรษฐกิจ การโหมอ้างนโยบายการค้าการเงินเสรี การกำหนดนโยบายเปิดดินแดนสู่เหลี่ยมเศรษฐกิจ กระแสนโยบายสร้างเมืองเชียงใหม่ลักษณะเป็นเมืองแฝด ในอนาคตอีกประมาณ 30 ปี ประกอบด้วย สาธารณูปโภคที่สำคัญ เช่น สนามบินนานาชาติ สนามแข่งรถ สนามแข่งรถ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ในแง่การบริหารของภาครัฐ ล้วนเป็นผลมาจากการตัดสินใจด้านนโยบายระดับประเทศที่มีพลังครอบคลุมมาถึงสภาพเศรษฐกิจท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม ดังนั้น สัญญาแห่งความก้าวหน้า ภายใต้กลไกการจัดระเบียบใหม่ของเศรษฐกิจโลก นับวันยิ่งสร้างปัญหาให้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ปรากฏเป็นผลงานและผลลัพธ์ (Performances และ Consequences) หลากหลายมากมาย ยกต่อการทำความเข้าใจและอธิบายชัดเจนได้ เมื่อผู้เขียนได้พิจารณาวิเคราะห์แล้ว ผลของสัญญาแห่งความก้าวหน้ามากมายหลายด้านซึ่งเกิดขึ้นแก่ชาวเชียงใหม่ นั้นก่อให้เกิดสภาพแห่งปัญหาที่สับสนอลหม่านอย่างยิ่ง เปรียบเทียบกับภาพของเจ้าเงาะซึ่งซ่อนรูปทองของพระสังข์ทองอยู่ด้านใน ซึ่งเปรียบเสมือนของดีหลายอย่างที่เกิดขึ้นในอนาคตตามแนวทางของเศรษฐกิจก้าวหน้า

ในแง่วิชาเศรษฐศาสตร์ สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นอาจเข้าใจว่าเป็นโลกเศรษฐกิจ 2 ภาค โลกหนึ่งเป็นโลกการแข่งขันตามกลไกการตลาด อีกโลกหนึ่งมีการผูกขาดโดยธุรกิจกลุ่มน้อย กำลังบีบให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นเช่นนั้น ในช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 20 ไปสู่ศตวรรษที่ 21 นี้

คำสัญญาแห่งความก้าวหน้า เป็นเสมือนต้นเหตุของกระแสคลื่นปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญประการหนึ่งที่ควรกล่าวถึงคือ เมืองเชียงใหม่อยู่

ระหว่างการสร้างแผนพัฒนาเมือง โดยเน้นเขตเทศบาลที่มีการอนุรักษ์เมืองเก่าไว้ตามแนวเขตกำแพงเมืองและเสริมสร้างสาธารณูปโภคร่วมกับจังหวัดลำพูนบางส่วน เพื่อพัฒนาให้เป็นเมืองแฝดในอนาคต ผลจากการพัฒนาให้เป็นเมืองแฝดใหม่จะเป็นสิ่งชี้ทองจริงหรือไม่ ต้องรอดูคำตอบนี้ในอนาคต

จากการเปรียบเทียบแผนการคิดสร้างเมืองแฝดเชียงใหม่ ระหว่างเชียงใหม่กับลำพูนและกรุงเทพมหานครกับเมืองบริวาร 3 เมือง ทั้งปัจจุบันและอนาคตเชียงใหม่แม้จะเป็นเมืองใหญ่แต่ก็คงจะล้าหลังกว่าหลายสิบปีในแง่การพัฒนาผังเมืองใหม่เมื่อเทียบกับผังเมืองของกรุงเทพและเมืองบริวารอย่างไรก็ตาม สำหรับด้านประชาชนของเชียงใหม่ การขยายขอบเขตโครงสร้างเมืองขนาดใหญ่ย่อมต้องประกอบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีค่ามากมาย และคงประกอบด้วยคำถามปัญหาในแง่นโยบายสำคัญบางประการคือ

1. โครงสร้างด้านเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนได้อยู่ในกระแสการปรับเปลี่ยน สร้างผลงานทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่อย่างไร
2. เศรษฐกิจเชียงใหม่ในกระแสทุนนิยมโลกจะทะลุมิติแห่งกาลเวลาที่เป็นเงื่อนไขสำคัญอันหนึ่งแง่ด้านเงินลงทุนในระยะยาวได้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศไทย
3. การสร้างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ตามคำสัญญาก้าวหน้าเป็นการคดโกงนำเอาทรัพยากรที่หายากขาดแคลนจากบุตรหลานคนเชียงใหม่ในอนาคตหรือไม่ อะไรเป็นแนวนโยบายที่เป็นทิศทางเหมาะสม

ปัญหาเหล่านี้เป็นคำถามด้านนโยบายที่ถาวรต้องการคำตอบอย่างค่อนข้างถาวรเพื่อสร้างประสิทธิภาพของเศรษฐกิจที่ก้าวหน้าบนพื้นฐานหลักการทางวิชาการที่ทุกคนตระหนักกันดี และเพื่อความมั่นคง

อย่างการของจังหวัดเชียงใหม่เอง เป็นเช่นสังข์ทอง ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมากมายในอนาคต ทั้งนี้มี การระดมทรัพยากรมุ่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจสำคัญ 3 ประการ คือ ความยากจนในชนบทปัญหาปากท้อง ของคนในเมือง และปัญหาความเป็นธรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมอย่างเต็มที่ (1) ทำให้มั่นใจว่า ทุกคนสามารถพบกับความต้องการพื้นฐานในระดับ ต่ำสุดของการมีชีวิตอยู่ได้ เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มในโอกาสที่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ (2)

2. แนวคิด

อาณาจักรล้านนาในอดีต เป็นเสมือนอาณาจักร อิสระแห่งหนึ่ง เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านข้างเคียงใน อดีต เริ่มต้นศตวรรษที่ 13-19 เทียบเคียงกับ เศรษฐกิจตะวันตกในช่วงยุคกลางและยุคพาณิชย์ นิยม เคยมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากมายเกิดขึ้น ทั้งการค้า การเกษตร การขนส่ง การพลังงาน เป็นต้น

ในช่วงท้ายศตวรรษที่ 20 เมื่อประเทศข้างเคียง ได้เปิดประเทศ โดยเฉพาะเป็นการดำเนินรูปแบบ ความสัมพันธ์ทางการค้ากับเพื่อนบ้าน ในกระแสของ เศรษฐกิจจะบรรดตลาดเสรีตามการจัดระเบียบ เศรษฐกิจใหม่ของกระแสเศรษฐกิจโลก หากมีการ ดำเนินการได้โดยแท้จริงแล้ว ประเด็น 3 ด้านทาง เศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ โอกาสทางเศรษฐกิจ ความ มั่นคงทางเศรษฐกิจ และการสานประโยชน์ร่วมกัน ของอาณาจักรล้านนาดั้งเดิม กำลังเริ่มหวนกลับคืน มา ภายใต้รูปแบบของเศรษฐกิจเสรีนิยมยุคใหม่ ทำให้ภาคเหนือของประเทศไทยเหมือนจะกลับคืนสู่ ความสัมพันธ์ดั้งเดิมที่เคยมีมาในอดีต ซึ่งจะก่อให้เกิดความอยู่ดีกินดีของคนไทย และเพื่อนบ้านข้าง เคียง นับได้ว่ากลไกเศรษฐกิจตลาดเสรี มีพลัง มี ประสิทธิภาพมีความง่ายของตัวเองและไม่เคยหยุด

ยังได้หวนฟื้นคืนกระแสของการพัฒนาในภูมิภาคนี้ อีกครั้งหนึ่ง เป็นผลสืบเนื่องมาจากพลังการปรับ เปลี่ยนตามกลไกของเศรษฐกิจโลก

อาจกล่าวได้ว่า ตลาดแห่งใหม่สำหรับภูมิภาค ภาคเหนือจะครอบคลุมประชากรประมาณหลายร้อย คน และพื้นที่ประมาณหลายล้านตารางกิโลเมตร คาดว่าจะเป็นชุมชนทางอุตสาหกรรม ทางการค้า พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยวที่ใหญ่แห่งหนึ่งในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตัวเลขรายได้ประชาชาติ ของภูมิภาคนี้จะสูงมากขึ้นในอนาคต ทั้งในฐานะ เป็นผู้นำเข้าและผู้ส่งออกรวมกันแล้วทำให้เกิดศักยภาพที่สนับสนุนต่อการพัฒนาความเจริญสู่เมืองต่าง ๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย ทั้งนี้ นครเชียงใหม่ จะมีส่วนสำคัญส่วนหนึ่งเป็นหัวขบวนในแนวทาง กระแสการปรับเปลี่ยนของภาคเหนือ เป็นผลจาก นโยบายตลาดเสรีที่มีการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่นั้นเอง

จากการกล่าวถึงของการเกิดขึ้นใหม่ของอาณาจักรล้านนา โดยมีนครเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางนั้น ดินแดนแห่งความงามของล้านนา (Utopia of Lanna) เกิดขึ้นมาเนื่องจากพลังของธรรมชาติโดยแท้ คือเกิดมาจากทุนธรรมชาติ (Natural Capital) ทุกยุคทุกสมัย ตัวแทนสำคัญปรากฏให้เห็นก็คือ ดอยสุเทพ และแม่น้ำปิงนั่นเอง แม่น้ำแต่โบราณมา สัญลักษณ์แห่งความก้าวหน้า หลายยุคหลายสมัย ของ บรรดาผู้มีบทบาทในอำนาจทางเศรษฐกิจ มีทั้ง ประสพผลสำเร็จและล้มเหลว มีทั้งความสุขและความทุกข์ มีทั้งความยินดีและความเศร้าหมองใจ มี ทั้งความเพลิดเพลินและความเจ็บปวด เป็นผลมาจากทั้งการสัมผัสในด้านของจิตใจและด้านของวัตถุ ที่มองเห็น จนกระทั่งในช่วงระยะเวลาปัจจุบันดินแดนสุชาติของล้านนาที่ได้รับผลกระทบจาก นโยบายเสรีภาพทางเศรษฐกิจที่เปิดออกในช่วงต่อเนื่องกับศตวรรษใหม่นี้นับวันหลาย ๆ ท่านอาจหมด

หวังต่อคำสัญญาแห่งความก้าวหน้าของนคร
เชียงใหม่

กล่าวตามกระแสความคิดเห็นตะวันตก (Western Thought) ชาวกรีกโบราณสะท้อนด้านความนึกคิดเป็นเรื่อง การเสื่อมสลายของลัณณานั้นเอง (The Idea of Decadence) หรือว่า คำตอบเป็นตามแนวคิดของความก้าวหน้า (The Idea of Progress) ด้วยว่าชาวตะวันตกเอง ก็เคยนำเอาวิชาการสมัยใหม่มาสู่เมืองเชียงใหม่ในช่วงของศตวรรษที่ 20 บทความนี้โดยเจตนาของผู้เขียน เมื่อเห็นกระแสการขัดแย้งของทั้ง 2 ความคิดนับแต่อดีตกาล ไม่ใช่เกิดขึ้นเฉพาะแต่เชียงใหม่ ด้วยว่าเป็นกระแสบรรพกาล ได้แย้งกันทางปัญญาทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าจะเป็นอาณาจักรยิ่งใหญ่เท่าที่เคยเกิดขึ้น สังคมยังเป็นอยู่กับมนุษย์นั้นคือทรัพยากรมีอย่างหายากขาดแคลน (Scarcity) ควบคู่กับการแข่งขัน (Competition)

ดังนั้นเพื่อสร้างความเข้าใจผู้เขียนจึงนำเอาแนวคิดกว้าง ๆ ด้านเศรษฐศาสตร์ชี้ให้เห็นภาพดินแดนแห่งความงามลัณนา (Utopia of Lanna) ตามแนวความคิดเห็นความก้าวหน้า (The Idea of Progress) ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของชาวตะวันตกต่อมาได้เคลื่อนย้ายเข้ามาสู่ตะวันออก จนกระทั่งบางส่วนก่อให้เกิดเป็นอารยธรรมใหม่ของชาวลัณนา

2.1 ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

จากการมีโอกาสเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1994) ผู้เขียนได้นำเสนอสรุปขั้นตอนตามทฤษฎีอย่างง่ายในแง่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจว่า

มีหลักการทางวิชาการเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ 2 ประการ สำหรับนักวิจัยและผู้กำหนดนโยบายควรตระหนักเสมอเมื่อเข้าร่วมในกระแสเศรษฐกิจ คือ

ประการแรก ในระยะต้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะเป็นไปในแง่การรวบรวมเอาตลาดที่กระจัดกระจายมาเข้าด้วยกันตามสภาพของท้องถิ่นต่าง ๆ การกำหนดจัดตั้งข้อตกลงระหว่างประเทศและภูมิภาคระหว่างกัน การสร้างสาธารณูปโภค การเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของส่วนต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจทุกอย่างเป็นสิ่งจำเป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากเป็นเงื่อนไขสำคัญก่อนการสร้างการพัฒนาความก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจเกิดขึ้น ตัวอย่างนับแต่จังหวัดเชียงใหม่พัฒนาก้าวหน้ามาตลอดจนถึงช่วงท้ายศตวรรษที่ 20 เป็นพัฒนาการร่วมกับเศรษฐกิจของประเทศไทย เงื่อนไขที่สำคัญของการก่อร่างขึ้นมา นับได้จากเริ่มต้นเมื่อรถไฟได้มาถึงเชียงใหม่ใน พ.ศ. 2464 และปัจจุบันจังหวัดเชียงใหม่กำลังเข้าไปมีส่วนร่วมกระแสตลาดเสรีทั้งสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจและเสรีเอเซีย ตามกระแสการสร้างคามั่งคั่งของประเทศไทยตามนโยบายการเปิดประเทศ

ประการที่สอง เป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีที่มีการพัฒนาขึ้นมา คือการนำเอานโยบายเปิดโอกาสการลงทุน พร้อมกับการสร้างบรรยากาศการลงทุนในภูมิภาคนี้ของประเทศ ทำให้บุคคลมีงานทำ มีการออมและลงทุน เมื่อยังเปิดก็ยอมทำให้มีกระแสโอกาสการลงทุนทางเศรษฐกิจมากขึ้น (11)

จากกระแสทิศทางที่ผสมผสานด้วยแนวทางของทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีผลงานทางเศรษฐกิจที่ควรกล่าวถึง นับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของประเทศไทยอันหนึ่งในแนวทางการพัฒนา แม้จะมีอุปสรรคมากมาย ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับเชียงใหม่นี้คงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึง

ทัศน์ (Vision) ในการกำหนดกระแสการพัฒนาในระดับท้องถิ่นและภูมิภาคได้ดี แน่หนอนเมื่อมีผลงานที่ย่อมมีผลลัพธ์ทั้งดีและเลวติดตามมา แม้ว่าจะพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจก็ตาม นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจย่อมดีกว่าการถดถอยหลังจากการมีมาตรฐานการครองชีพที่ดีนั้น ย่อมทำได้บ้างว่ายังมีปัญหามากมายที่ต้องช่วยกันทำงานเพื่อความเจริญของบ้านเมือง ระบบทุนนิยมของเชียงใหม่เมื่อประยุกต์กับพื้นฐานทฤษฎีที่กล่าวถึง แม้จะไม่ชัดเจนต่อการทำความเข้าใจในการขยายตัวและการตอบสนองต่อสภาวะแวดล้อม แต่ในแนวทางวิชาการคงเป็นความรับผิดชอบที่ควรมีการศึกษาทำความเข้าใจให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นมุมมองใดก็ตาม

2.2 การเศรษฐกิจตลาดเสรีรูปแบบดุล

สภาพบางส่วนคงที่

นโยบายการเปิดประเทศและเปิดพรมแดนการค้า ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในหลายทาง โดยเฉพาะการค้าเสรีก่อให้เกิดเป็นแนวโน้มการผลิตของการส่งออกนั้นทำให้บทบาทด้านเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่มีความสำคัญมากขึ้น เห็นชัดเจนจากอัตราเติบโตของการผลิตเพื่อการส่งออกก่อให้เกิดการหันเห การปกป้องทางการค้าและการเติบโตผลิตภัณฑ์ในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้สังเกตเห็นได้จากการเกิดปรากฏการณ์คือการนำเอาปัจจัยการผลิตและวัตถุดิบด้านการเกษตรมาใช้จำนวนมาก การปรับเปลี่ยนทิศทางการอุปโภคบริโภค ในลักษณะมีการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ที่มีขนาดเล็ก เช่น กรณีของจังหวัดเชียงใหม่การกระจุกตัวเกิดขึ้นในบริเวณท้องที่เขตอำเภอเมืองเชียงใหม่และอำเภอข้างเคียง กล่าวได้ว่าสภาพการณ์ดังกล่าว เป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายระดับประเทศ โดยที่รัฐบาลมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบนโยบายแบบต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการติดตามด้วยความสนใจของ

สาธารณชน และบุคคลทุกวงการผู้สนใจต่อปัญหาการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป

หลายท่านที่สนใจศึกษาภาวะเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น ในแง่ผลงานและผลลัพธ์เกี่ยวข้องกับเชียงใหม่ สืบเนื่องจากการเปิดตลาดเสรีของประเทศจะเห็นว่ามีพัฒนาและเติบโตที่ผ่านมาเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกทำความเข้าใจ ผู้เขียนขออนุญาตนำเอาวิธีวิเคราะห์อย่างง่ายที่เรียกว่า แบบจำลองการวิเคราะห์ดุลยภาพบางส่วน (A Simple Partial Equilibrium Model) เป็นเครื่องมือเริ่มต้นในการประเมินต้นทุน (Costs) และด้านผลประโยชน์ (Benefits) อันเป็นผลจากการเปิดตลาดของประเทศไทยเข้าสู่กระแสทางเศรษฐกิจของโลก นอกจากนี้แบบจำลองอย่างง่ายดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการสรุปทิศทางของนโยบายของเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องด้วย

จุดมุ่งหมายของบทความนี้ ส่วนหนึ่งมุ่งประเด็นนำเอาแบบจำลองดังกล่าวเป็นเครื่องมือวิเคราะห์วิจารณ์สภาพเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นเชียงใหม่ ในแง่อีกมุมมองหนึ่งอย่างน้อยชี้ให้เห็นให้ผู้สนใจมองเห็นและเข้าใจรูปแบบการปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจของประเทศในแง่ประเด็นการกระจายผลตอบแทนที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น เกิดจากการพัฒนาการไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปไม่ใช่ในแง่การเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีทันใด หรือฉับพลันภายใต้กลไกตลาดเสรีของทศวรรษที่ 1990s

สมมุติฐานในการวิเคราะห์โดยอาศัยแบบจำลองอย่างง่าย มี 2 ประการที่สำคัญคือ

1. การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป มิใช่รูปแบบปรับเปลี่ยนอย่างทันทีทันใดหรือฉับ

พจน์ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นโดยตรง

2. ระยะต่าง ๆ ของการปรับเปลี่ยนภายใต้กลไกของตลาดเสรีมีความเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาทางการเมือง ถ้าหากนำเอารูปแบบการกระทำต่อกลไกตลาดอย่างฉับพลันมาใช้จะก่อให้เกิดปัญหาในแง่การวิเคราะห์ การกระจายผลประโยชน์ด้านรายได้ และจากการค้าที่เพิ่มพูนขึ้นอย่างรวดเร็ว

3. การเปลี่ยนแปลงด้านอุปสงค์ไม่มีผลกดดันต่อบรรดาตลาดอุปทาน ตามราคาตลาดโลกมีลักษณะปริมาณหลังยอดรวมของสินค้าเข้าจะแลกเปลี่ยนกับสินค้าออกจำนวนหนึ่งอยู่ในสภาพไม่เปลี่ยนแปลง

ข้อจำกัดในการศึกษาโดยอาศัยแบบจำลองอย่างง่าย มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ประเมินเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น เป็นการศึกษาที่เน้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในลักษณะเป็นมวลรวม (Aggregate) สืบเนื่องจากผลการเปลี่ยนแปลงของมวลรวมระดับประเทศทำให้ลำบากต่อการศึกษาในแง่การรายละเอียดแยกตามระดับรายได้ของกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจนผลกระทบจากการกระจายผลประโยชน์ต่อกลุ่มต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์ไม่สามารถกระทำได้โดยตรงจากรูปแบบจำลองดังกล่าว ดังนั้น การศึกษาการกระจายด้านผลประโยชน์ จึงพิจารณาในแง่การเปลี่ยนแปลงในลักษณะมวลรวมของทั้งระบบบนพื้นฐานสมมุติฐานของรูปแบบการกระจายผลประโยชน์

2. การวิเคราะห์ต้นทุน (Costs) และด้านผลประโยชน์ (Benefits) จากการคาดคะเนเมื่อประยุกต์ถ่วงน้ำหนักตามประเด็นที่แผ่อยู่ หรืออย่างชัดแจ้งตามลักษณะแบบจำลองมีการพิจารณาปัญหาในแง่นโยบายของรัฐส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นว่าดี

หรือไม่ อย่างไร เช่นเดียวกัน การวิเคราะห์อาจมีการแนะนำทิศทางการวิเคราะห์ในรูปแบบที่ง่ายกว่าวิธีการวิเคราะห์เบื้องต้น

เริ่มจากการกำหนดเงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ทั้งในและนอกท้องถิ่นโดยสมมุติว่าการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมที่ศึกษาไม่เป็นเหตุกระทบกระเทือนต่ออุตสาหกรรมในแหล่งอื่น ๆ ทางเศรษฐกิจ เหตุผลหมายถึงว่า บรรดาผู้ผลิตปัจจัยการผลิต และบรรดาตลาดที่เกี่ยวข้องไม่เกิดผลกระทบต่อกันและกัน เช่น กรณีของตลาดที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ ด้วยว่าบางครั้งองค์กรธุรกิจบางประเภท (Firms) มีขนาดใหญ่มีการใช้แรงงานจำนวนมากทำให้เกิดการกระจุกตัวในชุมชนส่วนน้อยหรือจุดใดจุดหนึ่งอีกทั้งปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มีความแตกต่างกันหรือกล่าวได้ว่า หากมีการกำหนดให้อุตสาหกรรมท้องถิ่นได้รับผลกระทบเกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นแล้ว ทำให้การศึกษาผลลัพธ์ในทางอ้อมเกิดความสำคัญขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของเศรษฐกิจท้องถิ่นในระดับจังหวัดนั้นแข็งแกร่งมากน้อยเพียงใด

การเปิดตลาดเสรีทางการค้าตามแบบจำลองมีขั้นตอนอย่างง่าย (Simple Model) เกิดพฤติกรรมโดยทางอ้อมเกี่ยวกับการโยกย้ายในระหว่างการเปิดเสรีในระยะเวลาจำนวนหลายปี อธิบายได้ดังนี้

1. กำหนดให้เส้นอุปทานและอุปสงค์อยู่ในสภาพคงที่ ตลอดเวลาที่มีการเปิดเสรีมีอัตราพิภคศุลกากรเบื้องต้น (Tariffs) หรือจำนวนโควตา (Quota) ในราคาคงที่ $P = P_0$

2. การเปิดเสรีอย่างมีขั้นตอนทำให้ราคาลดลงจากราคา P_0 เป็นราคาตลาดโลก P_W

3. ชัดเจนว่าส่วนเกินของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค (Producer and consumer Surpluses) หากคำนวณมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ก็มีค่าน้อยกว่ากรณีมีการเปิดเสรีอย่างฉับพลัน

4. การลดลงของราคาลงมานั้น ด้านผู้ผลิตย่อมประสบกับการขาดทุนในระยะแรก ๆ และค่อย ๆ น้อยลงในเวลาต่อมา จากการเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไปนี้ ผลได้ของผู้บริโภคมีน้อยในเบื้องต้นกว่าระยะถัดต่อมา ส่งผลให้ส่วนเกินของผู้บริโภคลดลง จากภาพเมื่อเทียบเคียงกับกรณีการเปิดเสรีอย่างฉับพลันแล้วมากกว่าการสูญเสียทางด้านผู้ผลิต

5. กรณีความรุนแรงสืบเนื่องจากผลกระทบนั้นขึ้นอยู่กับสภาพของแบบจำลอง (Model) ที่กำหนดขึ้นเป็นเส้นตรง (Linear Model) ทั้งเส้นอุปทานและอุปสงค์ (Supply and Demand Curves)

6. แม้ผู้ผลิต หากเส้นอุปทาน (Supply Curve) ขึ้นมากเท่าใด จะมีคุณค่าในแง่การเกิดผลประโยชน์จำนวนมาก หากมีเงื่อนไขการเคลื่อนการเปิดเสรีออกไป หรือทำให้เกิดซ้ำด้วยว่าสัดส่วนของความสูญเสียทั้งหมด ส่วนใหญ่จะถูกขยับไปในระยะเวลาอนาคตแต่ทางตรงกันข้าม หากเส้นอุปทานลาดชันน้อย สัดส่วนของความสูญเสียทั้งหมดก็เป็นไปตามขั้นตอน ด้วยเหตุนี้กล่าวได้ว่าบรรดาผู้ผลิต (Producers) เสมอไปแล้วต้องพึงพอใจการเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป หากเมื่อเส้นอุปทานไม่ค่อยตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงด้านราคาการสนับสนุนควรทำโดยเฉพาะ หรือเป็นภาวะที่หลีกเลี่ยงไม่ได้นั่นเอง

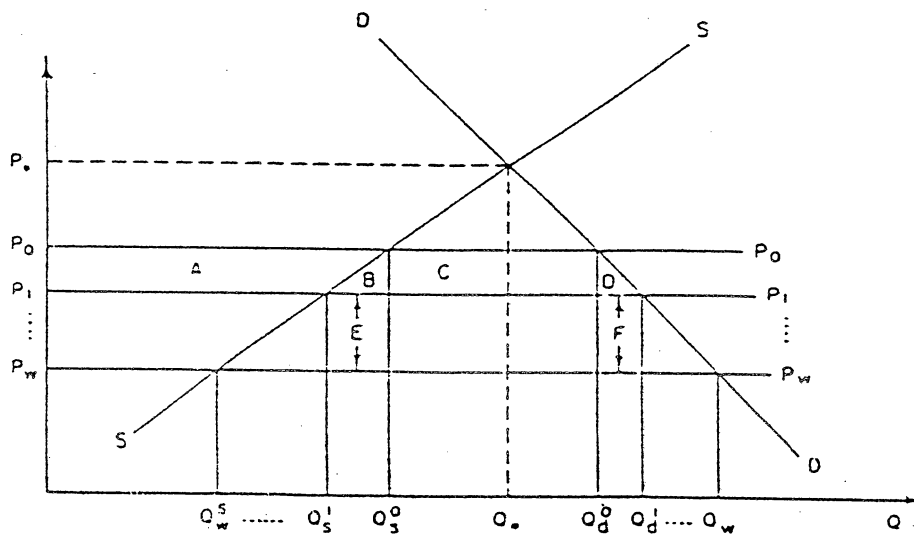
7. ข้อเสนอแนะ หากว่ากันตามกฎหมายแล้วความสนใจในการเปิดเสรีการค้าอย่างค่อยเป็นค่อยไปนั้น บรรดาผู้ผลิตสินค้าเกษตรจะมีมากกว่าผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรม

เมื่อบรรดาผู้ผลิตมีการสูญเสียจำนวนน้อย หากมีการเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไปเช่นเดียวกัน ทางด้านบรรดาผู้บริโภคก็ได้รับผลประโยชน์จำนวนน้อยด้วย หากลักษณะของเส้นอุปสงค์มีความลาดชันมาก ส่วนน้อยของส่วนเกิน (Surplus) เลื่อนออกไปในอนาคตน้อยกว่ากรณีที่เส้นอุปสงค์ลาดชันน้อย ดังนั้นการกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ ผู้บริโภคควรต่อต้านอย่างเบาบางต่อการเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นของสินค้านำเข้าประเภทสินค้าจำเป็นพื้นฐานกว่าในกรณีสินค้าฟุ่มเฟือย (ถ้าหากเป็นการอ้างถึงในแง่ของสินค้าขั้นสุดท้าย) คำถามมีว่า การกระทำเป็นเหตุเป็นผลหรือไม่ ปัญหาในที่นี้ก็คือ การสนองตอบของผู้บริโภคจะต้องมีการพิจารณาอ้างอิงถึงประเภทบรรดาสินค้านำเข้ามาเพื่อการค้าบริโภคทั้งหมด ในกรณีนี้ค่าใช้จ่ายใดเกี่ยวข้องทั้ง 2 อย่างของสินค้าที่ค่อนข้างเท่ากันความสนใจของผู้บริโภคและผู้ผลิต อาจจะถูกเปรียบเทียบในกรณีของสินค้าเพียงประเภทเดียวเมื่อทั้งเส้นอุปทานและอุปสงค์ลาดชันมาก ทำให้การเปิดเสรีเป็นระยะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมประการเดียว เกี่ยวข้องกับส่วนเกินทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เกิดเป็นจุดแข็งที่สุดของการเปิดเสรี ทำให้ผู้ผลิตสูญเสียค่อนข้างต่ำ เนื่องจากว่าสัดส่วนของส่วนเกินผู้บริโภคยินยอมสละให้โดยการเลื่อนหรือขยับตามระยะเวลา ในทางตรงข้ามถึงเส้นอุปทานและอุปสงค์ไม่ลาดชันเลย ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคก็จะไม่ชมชอบการเปิดเสรีเป็นขั้นตอน สำหรับผู้ผลิตเองต้องชอบให้เปิดเสรีอย่างฉับพลัน แต่ผู้บริโภคนั้นย่อมต้องชอบการเปิดเสรีเป็นระยะหรือเป็นขั้นตอน

ทุกกรณี ภาพความพึงพอใจของกลุ่มต่อนโยบายเป็นอย่างไรไม่สมบูรณ์ ถ้าหากปราศจากการพิจารณา พฤติกรรมของค่าเช่า หรือรายได้ จากการเปิดเสรีอย่างเป็นขั้นตอนภายใต้ข้อสมมติที่ว่ารัฐบาลไม่ได้สนใจเลยต่อรายได้ เมื่อใดก็ตามที่ถูกผูกพันต่อสภาพการเปิดเสรีการค้า ก็จะทำให้เนื้อหาวิชาการต่อไปนี้ซึ่งมุ่งไปที่ค่าเช่าที่เกี่ยวข้องในด้านโควตา (Quota)

พฤติกรรมของด้านค่าเช่าในแบบจำลองเป็นที่น่าสนใจโดยเฉพาะ เพราะว่ามันขึ้นอยู่กับราคาเบื้องต้น P_0 ทำให้ค่าเช่าเป็นไปได้ทั้งเพิ่มขึ้น ลดลง หรือคงเดิม ในระยะแรกของการเปิดเสรีอย่างมีขั้นตอน

ภาพที่ 1 กำหนดขึ้นโดยนำเอา Quota Rent Function ในสภาพสูงสุด และเงื่อนไขภายใต้ราคาภายในท้องถิ่นของสินค้านำเข้า

ภาพที่ 1 แบบจำลองที่มีการทดแทนอย่างสมบูรณ์โดยเศรษฐกิจเปิดเสรีอย่างมีขั้นตอน

ที่มา : Hornig, Ellen (22)

จากภาพเห็นได้ว่า ผู้ถือโควต้าสูญเสียค่าเช่าเทียบเท่ากับ C ในเวลาเดียวกันได้รับผลได้ใหม่จากพื้นที่ $(E + F)$ โดยการขยายการนำเข้าจาก $(Q_0^d - Q_0^s)$ เป็น $(Q_1^d - Q_1^s)$ ครอบคลุมตามค่าเช่าหน่วยสุดท้ายเพิ่มขึ้นเกินกว่าค่าเช่าที่สูญเสีย

สมการเขียนได้ดังนี้

$$R = (P_t - P_w)[(Q_t^s - Q_t^s) + (Q_t^d - Q_t^d)] \quad (1)$$

เมื่อ $Q_t^s = Q_t^d$ จุดดุลยภาพภายในท้องถิ่นก่อนเปิดเสรีโดยเครื่องหมาย *

กำหนดให้ฟังก์ชันของเส้นอุปทานและเส้นอุปสงค์ คือ

$$Q_t^d = 1/b(a - P_t) \text{ มาจาก } P_t^d = a - bQ_t; b > 0 \quad (2)$$

$$Q_t^s = 1/e(P_t - c) \text{ มาจาก } P_t^s = c + eQ_t; e > 0 \quad (3)$$

แทน (2) ใน (3) ในสมการ (1)

$$R = (P_t - P_w)(P_t - P_t)(1/b + 1/e) \quad (4)$$

แปลงสภาพตามค่าของ P_t (Derivative ตามค่าของ P_t)

$$dR/dP_t = (P_0 + P_w - 1P_t)(1/b + 1/e) \quad (5)$$

เมื่อกำหนดสมการ (5) = 0 ค่าของ R เกิดการสภาพสูงสุด

$$P_t = 1/2(P_0 + P_w) \quad (6)$$

ค่าเช่าต่าง ๆ ก็จะเกิดด้านใดด้านหนึ่งของราคา P_t อัตราการลดราคาลงเป็นไปตามความลาดของเส้นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (12)

2.3 วิธีขบวนการเศรษฐกิจ

แนวคิดของระบบเศรษฐกิจอย่างง่ายเริ่มตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 16 มีการศึกษาและอธิบายด้วยคำว่าแนวคิดพาณิชย์นิยม (Mercantilism) ตามที่ Adam Smith เป็นผู้กำหนดคำดังกล่าวขึ้นมาในประเทศยุโรปใน ค.ศ. 1776 ช่วงปลายศตวรรษที่ 18 เป็นตัวอย่างของสภาพการณ์ทางความคิดที่เกิดขึ้นในยุคสมัยก่อน **วิธีการศึกษาขบวนการเศรษฐกิจ หมายถึง** การศึกษาในลักษณะพลวัต (Dynamics) ของกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันซึ่งกันและกัน กล่าวได้ว่า เป็นการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง

ไป หรือ $(E + F) > C$ รายได้ของผู้มีโควต้าจะเพิ่มขึ้น แม้ราคภายในท้องถิ่นจะตกลงมากก็ตาม

จากการก่อให้เกิดมูลค่าของฟังก์ชันค่าเช่าของโควต้าในราคา P_t ทำให้ทราบค่าเช่าต่าง ๆ มากที่สุดราคาท้องถิ่นอยู่ระหว่างกลาง ระหว่างราคาก่อนการเปิดเสรี (P^*) และราคาตลาดโลก (P_2)

ข้องกับอำนาจและบทบาทของสถาบันทั้งเศรษฐกิจและการเมือง ทั้งนี้ประเด็นสำคัญในการศึกษาได้แบ่งถึงความสำคัญของพลังที่แสวงหาผลประโยชน์ในลักษณะของสถาบันทางเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้การทำงานของระบบเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดกระแสการผันแปรทั้งอำนาจและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจการเมืองเพื่ออำนวยความสะดวก วิธีการศึกษาขบวนการเศรษฐกิจจึงสนใจต่อกฎหมายทางเศรษฐกิจการเมืองบางฉบับ สนใจว่าแต่ละกฎหมายได้สร้างอิทธิพลเหนือกลุ่มผลประโยชน์ที่มีการแย่งชิงกัน ได้แก่ ข้าราชการ ผู้บริโภค และผู้ผลิตอย่างไร ในช่วงระยะเวลาตามประวัติศาสตร์

นอกจากนี้การวิเคราะห์รวมถึงผลของกฎหมายที่นำไปสู่วิกฤติการณ์ทางสังคมและ

เศรษฐกิจการเมือง บางครั้งนำไปสู่การปฏิบัติและสงครามหรือสันติภาพและมิตรภาพ และมีการผลลัพธ์ที่ดีตามมาก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจทั้งที่ดีและไม่ดี หรือทั้งที่ถาวรและชั่วคราว ผู้เขียนเห็นว่าเรื่องนี้การวิจารณ์ด้วยองค์ความรู้ ค่านิยม ความเชื่อ ความจริง และเป้าหมาย ในปัจจุบันต่ออดีตสมควรระมัดระวังเป็นพิเศษที่จะไม่ก่อให้เกิดความเอนเอียงทางวิชาการเกิดขึ้น แต่ทุกคนย่อมมีเสรีภาพนอกเหนือข้อพึงระมัดระวังนี้ได้ อย่างไรก็ตามการด่วนสรุปโดยปราศจากหลักฐานและมุมมองที่หลากหลายตามแต่สภาพสังคมและวัฒนธรรมย่อมสร้างปัญหาผิดพลาดทางวิชาการได้ โดยเฉพาะผู้ศึกษาวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์ปัจจุบันที่มีประวัติเริ่มต้นช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เราควรที่จะให้ความสำคัญต่อด้านกำเนิดทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ก่อนหน้านี้ด้วย เช่น ตัวอย่างปัจจุบันกลไกราคาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมักจะวัดกันโดยเม็ดเงิน อดีตชนบทรวมนิยมประเพณีเป็นกลไกก่อให้เกิดดุลภาพร่วมกับการปกครองของกษัตริย์และเหล่านักรบ ดุลภาพ (Equilibrium) การอยู่รอดของชุมชนเศรษฐกิจหนึ่งจึงเป็นเรื่องที่โยงได้จากอดีตสู่ปัจจุบันในมิติใหม่เสมอ

4. ผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจของเชียงใหม่

ผลลัพธ์ปรากฏเป็นภาพของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจการเมืองตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

4.1 นโยบายเกษตรโดยรวม

ครอบคลุมช่วงเวลาก่อนแผนพัฒนาฉบับที่ 1 และช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 1 จากการศึกษาของ Zimmerman พ.ศ. 2474 (ค.ศ. 1931) ก่อนแผน

พัฒนาฉบับที่ 1 ระบุว่า ภาคเหนือประเทศไทยมีการผลิตเพื่อเพียงพอเลี้ยงตนเอง การบริโภคภายในท้องถิ่นเกิดจากการเพาะปลูกและการประดิษฐ์ขึ้นภายในท้องถิ่นเอง การค้าระหว่างหมู่บ้านมีค่อนข้างจำกัด ผลจากความไม่สะดวกในการคมนาคม ขณะเดียวกันก็มีการโยกย้ายรายได้ในรูปสินค้าบรรณาการไปยังเจ้าหลวงของประเทศ เป็นผลให้การค้าขายถูกรอบงำโดยเจ้านายเมืองเหนือและหัวหน้าผู้ดูแลชาวบ้านในชนบท

ช่วงเวลาแรกนี้ เศรษฐกิจของเชียงใหม่จึงขึ้นโดยตรงกับส่วนเกิน เป็นผลผลิตของเกษตรกรจากชนบทในรูปแบบของภาษี แรงงาน ค่าเช่า และกำไรจากการค้า ไม่สักเป็นผลผลิตสำคัญประเภทหนึ่ง เป็นธุรกิจของชาวตะวันตก และชาวจีน

ภาคบริการในช่วงระยะเวลาก่อนแผน พ.ศ. 2443 - 2502 สำหรับประชาชนภายในท้องถิ่นมีอย่างจำกัด บางครั้งส่วนเกินจากแผนการผลิตในท้องถิ่นมีการนำมาใช้สำหรับการสงคราม การบริโภคในเมือง การก่อสร้างทางศาสนา การรวบรวมสินค้าที่มีมูลค่าสูงแต่การรวบรวมเงินทุนหาได้ยากและมีจำกัด (17) เพื่อเป็นการแสวงผลประโยชน์จากการขยายขอบเขตการค้า และการเก็บภาษี จึงมีการก่อสร้างสะพาน และถนนหลายแห่ง แต่ทั้งหมดเกิดขึ้นโดยอาศัยแรงงานภายในท้องถิ่น จนกระทั่งต่อมาในที่สุดมีการก่อสร้างทางรถไฟสายเชียงใหม่ - กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2453 เกิดขึ้น เป็นสิ้นสุดยุคต้นของเศรษฐกิจเชียงใหม่

การเริ่มแผนพัฒนาในระยะแรก รูปแบบการสะสมทุนสำหรับแผนการผลิตได้เกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของเนื้อที่การเพาะปลูก และการเพิ่มขึ้นของพ่อค้าคนกลางในเวลาเดียวกันเริ่มมีการบริการสินเชื่อการเกษตรในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ต่อมาส่งผลให้ภาคการเกษตรเกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต

ยังชีพ เป็นการผลิตที่มีแผนนโยบายจากส่วนกลาง ทั้งนี้กลุ่มผลประโยชน์ที่สำคัญคือ บรรดาเกษตรกรเองแสดงอำนาจทางการเมืองผ่านตัวผู้แทนราษฎร ได้กระตุ้นการอุดหนุนช่วยเหลือจากรัฐบาลส่วนกลางมากขึ้นจนกระทั่งรูปแบบความช่วยเหลือ ได้ปรับเปลี่ยนมาสู่กลุ่มผลประโยชน์แยกตามแต่ละประเภทของกิจกรรมทางเกษตรมีลักษณะการผลิตแบบเฉพาะทางมากขึ้นภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในท้องถิ่นของบรรดาชาวไร่ชาวนา

สามเหลี่ยมแห่งอำนาจทางเศรษฐกิจการเมืองจึงเกิดขึ้นในทิศทาง การแก้ปัญหาในท้องถิ่น เช่น เชียงใหม่ สืบเนื่องมาจากการสานประโยชน์ของบรรดาภาครัฐ และบรรดากลุ่มผลประโยชน์ทางการเกษตร แยกตามประเภทของการผลิต

4.2 การเกิดธุรกิจเกษตร

การสะสมด้านทุนภาคเกษตร เพื่อวัตถุประสงค์การผลิตได้เพิ่มมากขึ้นทำให้รูปแบบการผลิตการเกษตรเข้าสู่เชิงทุนพาณิชย์ คือ ผลิตเพื่อขายเพิ่มมากขึ้นในทุกประเภททางการเกษตร ช่วงนี้เองเกิดกลุ่มผลประโยชน์ธุรกิจเกษตรเข้ามามีบทบาทในเศรษฐกิจท้องถิ่นทำให้ธุรกิจปัจจัยการเกษตรเริ่มก่อตัวขึ้น นับแต่แผนพัฒนาฉบับที่ 2 เป็นต้นมา

4.3 ผลกระทบอุตสาหกรรมเฉพาะทาง

จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการเปลี่ยนภายใต้รูปแบบการผลิตทางการเกษตรสมัยใหม่เมื่อเริ่มแผน 3 เห็นได้ว่าภายในท้องถิ่น เมื่อเกษตรกรผู้ผลิตสามารถขายผลิตผลได้มีการขยายสินเชื่อการเกษตรมากขึ้นในท้องถิ่นขณะเดียวกัน ทำให้ธุรกิจเกษตรมีการแตกแยกแขนงออกไปสู่งานเฉพาะด้าน เช่น ปัจจัยการผลิต ผลผลิต การแปรรูป การขายส่ง การขายปลีก ก่อให้เกิดพลังทางการเมืองที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจภาคเกษตรในระดับประเทศ มีกลุ่มผล

ประโยชน์เพิ่มมากขึ้นมาก นับได้ว่าประเทศไทยในยุคนี้ จนกระทั่งสิ้นสุดแผน 4 ในปี พ.ศ. 2524 เป็นยุคทองภาคเกษตร แต่ภายหลังจากนี้เมื่อเข้าสู่การปรับเปลี่ยนพลังทางการเมืองของเกษตรกรเริ่มอ่อนตัว สาเหตุเพราะบางส่วนมีการอพยพแรงงานจากชนบทสู่ตัวเมืองมากขึ้น บางส่วนไปทำงานต่างประเทศรับจ้างด้านฝีมือแรงงาน

4.4 เปลี่ยนจากระบบเสรีนิยมเต็มขั้นไปสู่ระบบของตลาดเสรี

ในแง่ทางวิชาการตามที่เข้าใจกัน ระบบเศรษฐกิจภายใต้กระแสตลาดเสรีมีการสานประโยชน์ร่วมกันในบริเวณภาคเหนือตอนบน โดยมีอดีตเมืองหลวงของอาณาจักรล้านนาหรือเชียงใหม่เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่ง เมื่อใดหากการดำเนินงาน การประสานงานในระดับภูมิภาคบรรลุผลสำเร็จ ผลลัพธ์จากการขยายพรมแดนทางเศรษฐกิจย่อมครอบคลุมออกไปสู่บรรดาผู้มีส่วนร่วมในผลประโยชน์เกิดกลุ่มแรงงาน กลุ่มผู้บริโภค กลุ่มสวัสดิการ ทำให้มีการสานประโยชน์ทางเศรษฐกิจเกิดมากขึ้น ทั้งนี้สามารถแยกออกเป็นผลลัพธ์ ได้แก่

1. ผลกระทบทางด้านการปรับเปลี่ยนทิศทางการค้า ต่อรูปแบบโครงสร้างเศรษฐกิจการเมือง
2. ผลกระทบการขยายการค้ามากขึ้นและกิจกรรมสนับสนุนการค้ามากขึ้น

โดยแรงพล้งจาก 2 ประการ นำไปสู่ความก้าวหน้าเศรษฐกิจและสร้างสวัสดิการเกิดขึ้นท่ามกลางเพื่อนบ้านและจังหวัดเชียงใหม่เอง ทั้งนี้เพราะขยายขนาดการตลาดใหญ่มากขึ้น

เหตุผลสนับสนุนการพัฒนาดังกล่าว คือ เนื่องจากเกิดมีการประหยัดการใช้ทรัพยากรในกระบวนการผลิตเกิดขึ้น รวมทั้งภาวะแรงกดดันในการแข่งขันอย่างเสรี นำไปสู่บทบาทใหม่ทางเศรษฐกิจมี

ประสิทธิภาพอย่างสูง ก่อให้เกิดการคิดประดิษฐ์ การปรับเปลี่ยนระดับราคาผลผลิต เช่นเดียวกับการ ปรับเปลี่ยนระดับราคาของปัจจัยในการผลิตเพื่อ สร้างเป็นสินค้าและบริการ เกิดการจัดการอย่าง เหมาะสมในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น และภูมิภาค อย่างไรก็ดี ผลจากการปรับเปลี่ยนอาจมี ผลกระทบต่อความเป็นไปได้ของรูปแบบเศรษฐกิจ ท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยเหตุว่าในแง่สินค้า และบริการอาจมีการสร้างผลประโยชน์ร่วมกับเพื่อน บ้านข้างเคียงหรือจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย เวลาเดียวกันผลลัพธ์ในเชิงบวกที่เกิดขึ้นจากการ ขยายตลาดของเชียงใหม่ก็จะทดแทนผลลัพธ์เป็นลบ ซึ่งอาจทำให้สภาพความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจเกิด ขึ้นได้ บางทีอาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อสภาวะทาง เศรษฐกิจหากการปรับตัวของเชียงใหม่ไม่สามารถ ปรับตนเองต่อกระแสเงื่อนไขที่มีการเปลี่ยนแปลง ของทิศทางการรวมเศรษฐกิจการตลาดเข้าด้วยกัน กรณีไม่มีการดำเนินงานผิดพลาดทางนโยบายเกิดขึ้น สืบเนื่องจากการขาดความพร้อมในการแข่งขันทาง เศรษฐกิจ และการวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

จากทิศทางการได้เงื่อนไขของระบบ เศรษฐกิจตลาดเสรี และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ตามที่ได้นำเสนอมาดังกล่าว ทำให้เกิดแนวทางการ วิจัยได้ว่าในโอกาสการฉลอง 700 ปี ของ เชียงใหม่ กระแสความผันผวนที่ไม่แน่นอนทาง เศรษฐกิจได้พัดผ่านเข้ามาแน่นอนย่อมส่งผลทำให้ เกิดเป็นความรู้และประสบการณ์ เข้าใจถึงว่าอะไรคือ ทิศทางที่แท้จริงในการเจริญเติบโตของเชียงใหม่ และโดยเฉพาะนครเชียงใหม่ (กำหนดตามแนวเขต เทศบาลนครเชียงใหม่) ด้วยสาเหตุที่ว่าทิศทางการ พัฒนาของเมืองและประชากร โดยเฉพาะผู้ยากจน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับทิศทางการเศรษฐกิจของโลก

4.5 กลุ่มผลประโยชน์เศรษฐกิจท้องถิ่น

จากตัวเลขตารางที่ 1 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลงานทางเศรษฐกิจย่อมก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อธุรกิจการ เมืองท้องถิ่น ตัวอย่างช่วงระยะเวลา 6 ปี นับตั้งแต่ พ.ศ. 2529 - 2534 ภาคเศรษฐกิจของจังหวัด เชียงใหม่ที่ขยายตัวมากเรียงตามลำดับมากไปหาน้อยได้แก่

1. ภาคการเงิน การธนาคารและ ประกันภัย โดยเฉลี่ยร้อยละ 26.49 ต่อปี
2. ภาคอุตสาหกรรม โดยเฉลี่ยร้อยละ 14.38 ต่อปี
3. ภาคคมนาคมและขนส่ง โดยเฉลี่ย ร้อยละ 11.29 ต่อปี
4. ภาคบริการ โดยเฉลี่ยร้อยละ 10.10 ต่อปี
5. ภาคก่อสร้าง โดยเฉลี่ยร้อยละ 10.02 ต่อปี

ทำให้เกิดสภาพการณ์ที่ว่าธุรกิจบาง ประเภทได้กลายเป็นฐานทางการเมือง นักธุรกิจท้องถิ่นหันมาสู่การเมืองมากขึ้น โดยมีส่วนร่วมกับการเมืองระดับประเทศด้วย

นับแต่เริ่มแผนพัฒนาฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 จนกระทั่งปัจจุบัน ก่อให้เกิดการเชื่อมโยง ประสานผลประโยชน์ของตัวแทนเศรษฐกิจระดับ ท้องถิ่นระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชน ผลักดัน การกำหนดนโยบายการบริหารในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เห็นภาพชัดว่า หาก (ถ้ามี) การใช้เงินทุนเพื่อให้ ได้มาซึ่งตำแหน่งในการบริหารงานจังหวัด หรือเทศ บาลโดยตรงแล้ว ความรุนแรงและสับสนทางการ เมืองท้องถิ่นก็ยิ่งทวีมากขึ้น ทำให้ชาวไร่ชาวนาหรือผู้ ที่อยู่ในภาคเกษตรที่มีการเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 4.05 ต่อปี เริ่มหมดพลังทางการเมืองในบางส่วน ทั้ง

นี้ความหวังในการที่จะให้เกิดสมดุลการพัฒนาในระยะยาวแก่ทุกฝ่ายดูเหมือนจะเริ่มหมดไป ระบบเศรษฐกิจการเมืองท้องถิ่นต้องปรับเปลี่ยนไปสู่สภาพใหม่ นโยบายใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปัญหาของเขตเมืองหรือเขตเทศบาลจะรุนแรงมากขึ้น

4.6 เขตเมือง

เมื่อมีการขยายเนื้อที่ของเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเทศบาลนครแห่งแรกและแห่งเดียวของประเทศไทยออกไป ทำให้การบริหารของเทศบาลเกิดการครอบคลุมออกไปอย่างมากมาย เขตเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนมีแรงดึงดูดประชากรสูงสุด พื้นที่มีประชากรหนาแน่นมากด้วย ก่อให้เกิดการขยายตัวของพื้นที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาการบริหารสาธารณะมากมาย ได้แก่ ด้านบริการน้ำประปา ปัญหาการเก็บขยะ ปัญหาจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และอื่น ๆ ใน พ.ศ. 2537 สำหรับเขตผังเมืองรวมหรือมหานครเชียงใหม่ มีพื้นที่ประมาณ 430 ตารางกิโลเมตร เขตเทศบาลมีพื้นที่ 41 ตารางกิโลเมตร และเขตเทศบาลใหม่มีพื้นที่ 104 ตารางกิโลเมตร โดยประชากร พ.ศ. 2537 มี 677,000 คน ใน พ.ศ. 2547 และ ใน พ.ศ. 2559 คาดหมายว่าจะเพิ่มเป็น 848,500 คน เพิ่มเป็น 1,136,000 คน

สรุปจะเห็นได้ว่ามีผลลัพธ์ที่เป็นปัญหาสำคัญอยู่หลายประการ ดังนี้

1. การขยายเขตเทศบาลขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ประชากรตัวเลขสูงมากขึ้น ย่อมต้องการกลไกการบริหารงานขนาดใหญ่ และมีประสิทธิภาพต่อการแก้ปัญหาของประชาชน

2. การครอบครองพื้นที่ของเขตเทศบาลนครออกไปสู่เขตพื้นที่ภาคเกษตรบางส่วนก่อให้เกิดการรวบรวมปัญหาของเกษตรชั้นเล็กและยาก

จน เมื่อทวีร่วกับการอพยพแรงงานแล้วทำให้ปัญหาความยากจนจะเป็นเรื่องใหญ่ในอนาคต

3. ความสับสนวุ่นวายย่อมเกิดขึ้นผลจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการใช้เงินลงทุนจำนวนมาก โครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองย่อมปรับเปลี่ยน ทำให้ปัญหาที่เป็นผลประโยชน์ของกลุ่มผู้บริโภคร ผู้ใช้แรงงาน และผู้รับสวัสดิการ มีความสำคัญและรุนแรงขึ้นเป็นเงาตามตัว

4. เมืองมีขนาดใหญ่ เกิดการทะลักของประชากร การเมืองระดับท้องถิ่นกลไกรอรับปัญหาประชาชนได้ไม่เต็มที่ ย่อมก่อให้เกิดการสูญเสียต้นทุนทางสังคมจำนวนมากในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและอื่น ๆ หากเศรษฐกิจอยู่ในช่วงขาขึ้นดังเช่นตัวเลขของช่วง พ.ศ. 2529 - 2534 มีการเติบโตไปได้ด้วยดี ปัญหาคงไม่รุนแรงมากนักสำหรับประชาชนผู้อยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว แต่เมื่อได้เศรษฐกิจอยู่ในช่วงเวลาเกิดการชะลอตัวลง พ.ศ. 2535 - 2540 ปัญหาบางส่วนคงยากจะแก้ไขให้ลุล่วงได้ ทำให้เกิดผลทางอ้อมติดตามมาในอนาคต

5. การแข่งขันในแง่การทำงานเพื่อประชาชน หากเขตเทศบาลเมืองยังคงดำเนินงานในรูปแบบที่ผ่านมา ความทับถมทวีของปัญหาเมืองเชียงใหม่จะมากขึ้น เทศบาลเองคงต้องแสวงหาเพื่อให้ได้เงินทุนขนาดใหญ่มาพัฒนาแทนการต้องพึ่งแค่ภาครัฐบาลฝ่ายเดียว ซึ่งจำเป็นที่เทศบาลและผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนบทบาททางเงินเสียใหม่หรือไม่

5. สรุป

ผลจากบทความนี้ ประเด็นคงมีมากมายและคงต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมกันต่อไป แท้จริงแล้ว

เรื่องในเมืองเชียงใหม่ในหลายประเด็น หลายท่าน เคยทำหรือเคยมีประสบการณ์มาก่อน คงทราบดีกว่า ผู้เขียนแน่นอน อย่างไรก็ตามบทความนี้อาจน้อย แสดงให้เห็นได้ว่าเรื่องของเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่ายุคสมัยใดก็ตาม การปรับเปลี่ยน ในหลายรูปแบบของระบบเศรษฐกิจคงมีอย่างต่อเนื่อง ตรงกับความต้องการ (Needs) ของคนเราไม่ สิ้นสุดจากทรัพยากรจำกัด

จังหวัดเชียงใหม่เองเคยตกเป็นเมืองขึ้นของ พม่าเกือบ 200 ปี ตามประวัติศาสตร์จนกระทั่งยุค เวลาที่ผ่านมาซึ่งอายุคนรุ่นนี้ ภายใต้อาณาจักรแห่ง หนึ่งทางเศรษฐกิจทรัพยากรมากมายได้มีการนำ มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์บำบัดความต้องการของคน เชียงใหม่และแห่งอื่น จังหวัดเชียงใหม่คงไม่กลับไป เป็นเมืองขึ้นของประเทศใด ๆ อีกในแง่การปก ครอง แต่สำหรับโดยเฉพาะทางเศรษฐกิจนั้นไม่แน่ แต่จะเป็นจริงหรือไม่ นั่นอยู่ที่ว่าบทบาททาง เศรษฐกิจของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่มีการ กระทำการใด ๆ ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้องหรือไม่

การฉลอง 700 ปี เชียงใหม่ ทำให้พวกเราภูมิใจ เพราะเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ว่าเศรษฐกิจเชียงใหม่ได้ เติบโตมาอย่างเข้มแข็ง เป็นอิสระ การที่จะให้ เศรษฐกิจท้องถิ่นเป็นอิสระเป็นไทยตลอดไป คงไม่ ใช่ว่าเรื่องที่ทำได้ง่ายนัก เพราะมีเงื่อนไขที่จะต้องจัด การแก้ปัญหาอีกหลายประการ อย่างไรก็ตามหนทาง การป้องกันตนเองให้หลุดพ้นจากอันตรายนั้น เป็น เรื่องที่ผู้จัดทำนโยบายนำมาปฏิบัติคงต้องกระทำได้ดี ที่สุด

ขบวนการที่เรียกว่า การเปิดตลาดเสรี มองใน แง่วิชาการคือ ดำเนินงานเพื่อลดต้นทุน (Costs) ให้ ต่ำที่สุด และลดความไม่มีประสิทธิภาพทาง

เศรษฐกิจในทุกด้าน รวมถึงลดแรงกดดันทางการ เมืองด้วยเช่นกัน การปรับตัวภายใต้เศรษฐกิจตลาด เสรีภาคเอกชนได้พยายามดำเนินการอย่างเต็มที่ สมควรที่ภาครัฐจะปรับตัวด้วยหรือไม่ แต่ไม่ว่า อย่างไรก็ตามต้นทุนต่าง ๆ (Costs) ย่อมเพิ่มขึ้นเป็น เกตามตัว ค่าถามจึงมีว่าต้นทุนเหล่านี้กระจายออก ไปในภูมิภาคเท่าเทียมกันหรือไม่ ในท่ามกลางบรรดา ผู้มีรายได้เท่าเทียมกันหรือไม่ การยอมเลือกทิศทาง การลงทุนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะภาครัฐบาลจากส่วน กลาง ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ ในระยะยาวด้วยหรือไม่ การที่จังหวัดนี้จะเป็นศูนย์ กลางในฝันเพื่อชื่อเสียง เงินตรา ตำแหน่ง และอื่น ๆ ของผู้ใดก็ตาม ผู้ที่รับการต้นทุนต่าง ๆ ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ก็คือประชาชนที่เข้ามาอยู่อาศัย ไม่ว่าถาวรหรือชั่วคราวในลักษณะต่าง ๆ นั้นเอง ดัง นั้นจากข้อเสนอของบทความที่ย่อมสะท้อนให้เห็นถึง ผลประโยชน์ของกลุ่มชนทางเศรษฐกิจ ไม่ทางตรง หรือทางอ้อมย่อมแสดงออกผ่านขบวนการทางการเมือง การที่ภาครัฐเพิ่มขยายบทบาท (แทนการลดบทบาทเมื่อเปิดเสรีเศรษฐกิจ) และผลักดันให้ธุรกิจภาค เอกชนไปสู่ตลาดแข่งขันอย่างเต็มรูปแบบอย่างมีประ สิทธิภาพ เป็นสัญญาณให้เห็นว่าเศรษฐกิจเชียงใหม่ กำลังเข้าสู่การแข่งขัน ในเวลาเดียวกันที่ทุกแห่งทั่ว โลกก็เปิดเสรีตลาดเช่นกัน เมื่อใดก็ตามหากการ ดำเนินงานไร้ประสิทธิภาพ การขาดระบบ เศรษฐกิจย่อมคงอยู่ก็คือ การจ่ายเงินอย่างไร้เป้า หมาย ใช้ทรัพยากรทุกประเภทอย่างสิ้นเปลือง เช่น คำกล่าวของปราชญ์เมืองเหนือที่ว่า "ยามเมื่อป้อแม่ ยัง กินข้าวบ๊ะ ข้าวบ๊ะ ยามเมื่อป้อแม่ตายละ เป็นมะห่อยนอยจา"

เอกสารอ้างอิง

1. ชินวุธ สุนทรสීමะ และสมพร เทพสิทธา. ปัญหาเศรษฐกิจการเมืองกับความมั่นคงของชาติ. สหประชาคมส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ. กรุงเทพมหานคร.
2. Strong, Maurice F., Economic Management Global Need, Economic Impact. A Quarterly Review. of World Economics, 1976/3 Washington, p.73.
3. กิตติพงษ์ ฤทธิบุตร. การกระจายรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร กรณีศึกษาอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2527.
4. พิกุล ไควสุวรรณ. การกระจายสินเชื้อของธนาคารพาณิชย์ในปี พ.ศ. 2531. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2531.
5. เพียงจันทร์ ลิขิตเอกราช. การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว : กรณีศึกษานมทรรรมไม้ดอกไม้ประดับ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2535.
6. ยาวเรศ เชาวพูนผล. การบริโภคอาหารนอกบ้านของครัวเรือนผู้บริโภค กรณีศึกษานมทรรรมไม้ดอกไม้ประดับ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2535.
7. รัชชาติ แก้วผดุง. อุปสงค์ที่อยู่อาศัยประเภทบ้านจัดสรร ในเขตผังเมืองรวมเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2531.
8. วราพรรณ วิรุฬห์ศรี. การวิเคราะห์ความยั่งยืนในเชิงเศรษฐศาสตร์ระบบเกษตรบนที่สูง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2531.
9. สกธินันท์ โยธิตาวาริน. ผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2536.
10. ประเสริฐ ไชยทิพย์. แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Thought). คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่ 1995.
11. Chaitip, Prasert, Industrial Performance in Northern Thailand, Faculty of Economics, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand, November 1994, pp. 2-5.
12. Hornig, Ellen., Measuring the Domestic Distributional Impact of Trade Liberalization, Cornell University, New York, December 1980, pp. 3-12.
13. นิโคล, แนนซี เอ. ประสิทธิภาพ? ความสับสนอลหม่าน? อะไรคือการเงินยุคใหม่. Harward BusinessReview. มีนาคม - เมษายน 1993.
14. อนุสรณ์ คุณชาญ สิโรธ. พิมพ์ที่ไทยนิเวลการพิมพ์ จังหวัดเชียงใหม่
15. Galbraith, John Kenneth, Economic Development. Houghton Mifflin Company, Boston, U.S.A. 1964, pp. 21-22
16. นพดล มูลสิน. ผลกระทบทางสังคมของการเกิดเมืองใหญ่ กรณีศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

17. Meer. C.L.J. Van der., Rural Development in Northern Thailand : An Interpretation and Analysis, Groningen, The Netherlands, May 1981, pp. 44-48
18. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด
อนุกรมปีฐานใหม่ 2524-2534. พ.ศ. 2537.
19. สำนักงานอุตสาหกรรมเชียงใหม่. แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2535-2539) สำนักงานอุตสาหกรรม
จังหวัดเชียงใหม่, 2534.
20. สุริย์ บุญญาพงศ์ และอัษฎงค์ โปราณท์. แนวทางการพัฒนาพื้นที่เมืองบริวารของเมือง
เชียงใหม่. สถาบันวิจัยสังคม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. จังหวัดเชียงใหม่, ธันวาคม 2529.
21. กรมการทางพิเศษแห่งประเทศไทย. โครงการสร้างระบบขนส่งมวลชน. จังหวัดเชียงใหม่
กันยายน 2537.
22. หนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ
พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2538.
23. ศูนย์ศึกษาปัญหาเมืองเชียงใหม่. วิเคราะห์โครงการวางแผนพัฒนาเมืองเชียงใหม่.
สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. พ.ศ. 2534.
24. รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน. พ.ศ. 2531. สำนักงานสถิติแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2531.
25. พวงเพชร ธนสิน. รายงานศึกษาเมืองเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2537.
26. สัมพันธ์ ไชยะ. การขยายตัวเมืองเข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรม : กรณีศึกษาเมืองเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตุลาคม 2536.
27. Boonma, Chamnier., Present Sitaition and Recent Trends of Agribusiness in Thailand,
International Seminar on Agribusiness and the Role of Farmers" Organizations, NACF
& FFTC Seoul, Korea, April 1991.

ประวัติศาสตร์กอล์ฟไทยในซีเกมส์
บันทึกไว้ที่สนามกอล์ฟแห่งนี้ เมื่อปี 2538

- 2 เหรียญทอง
- 2 เหรียญเงิน
- 1 เหรียญทองแดง

Chiang mai-Lamphun
Golf Club

Tel. (66 53) 201606 - 7, 880880 - 4

Fax. (66 53) 201607, 880888

ทจก. ส.มาร์เก็ตติ้ง & Engineering
54/2 ถ.ทิพย์เนตร ต.หายยา อ.เมือง จ.เชียงใหม่
Tel. 274-416, 202070-71 Fax. 275-991

จำหน่าย - ออกแบบ - ติดตั้ง วัสดุ/อุปกรณ์งานระบบ
ปรับอากาศ/ห้องเย็น, ไฟฟ้า/สื่อสาร, สุขาภิบาล/ดับเพลิง

ดำเนินงานโดย สุโรจน์ นิยมลรัตน์